

Nr 151.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1927 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av förordningen av automobilskattemedel, dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställningar om vissa anslag till vägar, dels ock i dessa ämnen väckta motioner.

(4:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1927 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1927—1928 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen *dels* (punkt 10) att till förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,800,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel,

dels ock (punkt 11) att till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar och broar å landsbygden m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,200,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 14—15 i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll över kommunikationsärenden för nämnda dag.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet förehåft till behandling följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 49, av herrar *J. Johansson* i Friggeråker och *E. Svensson* och den andra inom andra kammaren, nr 83, av herr *G. Johanson* i Hallagården *m. fl.*, däri hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen angående automobilskattemedlens fördelning, att bidrag av automobilskattemedel enligt de i nämnda förordning angivna grunderna — dock så att i stället för de verkliga kostnaderna räknas med de uppskattade kostnaderna — jämväl må tillkomma sådana väghållningsdistrikt, vilkas vägunderhåll icke helt övertagits medels vägkassa, samt att vederbörande utskott måtte låta utarbeta de ändringar i ovannämnda förordning, som härav kunna föranledas;

dels en inom första kammaren av herr *J. B. Johansson* i Fredrikslund väckt motion, nr 50, däri yrkats,

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 6 saml. 65 häft. (Nr 151.)

att riksdagen må

1) antaga följande förslag till ändrad lydelse av 3 § 2 mom. av gällande förordning om fördelning av automobilskattemedel (Sv. förf.-saml. 1926: 161):

»3 §.

1 mom. — — — — —

2 mom. Av återstående femton procent må ett belopp, motsvarande högst en tredjedels procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas för tillfälligt understödjande av sådant forsknings- och undersökningsarbete, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.»

2) i samband därmed i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att Kungl. Maj:ts rätt att förfoga över städernas andel i automobilskattemedlen för forsknings- och undersökningsarbeten förutsättes vara på liknande sätt begränsad;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 136, av herrar *N. Anton Nilsson* och *J. Jönsson* och den andra inom andra kammaren, nr 84, av herr *N. Månsson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i förordningen om fördelning av automobilskattemedel, att dels det jämlikt 3 § 1 mom. a) utgående underhållsbidraget bestämmes till två tiondelar, dels samma bidrag må utgå å kostnader för av vägkassa underhållen väg jämväl för det fall, att icke samtliga vägar inom distriktet övertagits till underhåll medelst vägkassan,

dels ock en inom andra kammaren av herr *P. Bergström* i Bäckland väckt motion, nr 216, i vilken motionären föreslagit, att riksdagen måtte för sin del besluta i förordningen om fördelningen av automobilskattemedlen göra den ändringen, att även väghållningsdistrikt, som blott överflyttat mera trafikerade vägar till underhåll medelst vägkassan, skall erhålla, för dessa vägars underhåll sommar- och vintertid jämte därå löpande förvaltningskostnader, bidrag av bilskattemedel i samma utsträckning som de vägdistrikt, vilka överlåtit hela underhållet på vägkassan, beräknade efter den verkliga kostnaden för vägnarnas underhåll samt under villkor, som för övrigt gälla för erhållande av bilskattemedlen till vägunderhåll.

Beträffande de av motionärerna till stöd för sina framställningar anförda skäl får utskottet hänvisa till motionerna.

Vidare har Kungl. Maj:t under förenämnda huvudtitel (punkt 26) föreslagit riksdagen *dels* höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nu 5,500,000 kronor, med 3,000,000 kronor till 8,500,000 kronor, att med 4,000,000 kronor direkt utgå av automobilskattemedel, *dels ock* medgiva, att från förevarande anslag må utgå tilläggsbidrag, som avses i 9 § i lagen den 13 juni 1919 om ödebygdsvägar.

I fråga om utredningen hänvisas till sid. 49—50 i förberörda statsrådsprotokoll.

I anledning av Kungl. Maj:ts sistnämnda förslag hava inom riksdagen väckts följande motioner, nämligen inom första kammaren nr 51 av herr

N. Gabrielsson m. fl. och nr 135 av herr *N. Wohlin m. fl.* samt inom andra kammaren nr 219 av herr *G. Johanson* i Hallagården *m. fl.* och nr 212 av herr *C. A. Anderson* i Storegården *m. fl.*

Herr *Gabrielsson m. fl.* hava i sin motion hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts framställning i 1927 års statsverksproposition, VI huvudtiteln, punkten 26, där Kungl. Maj:t hemställer, att 4,000,000 kronor av bilskattemedel skola användas för lättande av statens deltagande i vägunderhållet på landet, samt

att i stället såsom statsbidrag för vägunderhållet på landsbygden uppföres ett förslagsanslag av 5,500,000 kronor att utgå efter grunder, som redan av riksdagen äro bestämda.

I den av herr *Wohlin m. fl.* väckta motionen, vilken är likalydande med den av herr *Johanson* i Hallagården *m. fl.* väckta motionen, har yrkats, att det i årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkt 26) föreslagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nämligen 8,500,000 kronor, helt måtte utgå av skattemedel i den ordning, som hittills städse skett.

Slutligen hava herr *Anderson* i Storegården *m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts framställning i 1927 års statsverksproposition, VI huvudtiteln, punkten 26, där Kungl. Maj:t hemställer, att 4,000,000 kronor av bilskattemedel skola användas för lättande av statens deltagande i vägunderhållet på landet, samt

att i stället såsom statsbidrag för vägunderhållet på landsbygden uppföres ett förslagsanslag av 5,500,000 kronor att utgå efter grunder, som redan av riksdagen äro bestämda.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 24 februari 1927 avlåten proposition, nr 175, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden nämnda dag, föreslagit riksdagen

dels antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161)
om fördelning av automobilskattemedel.

Häri genom förordnas, att 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skola, 3 § i nedan angiven del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Av de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin

och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, infutna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola, sedan med nämnda medel bestritts hälften av de enligt gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, tjugoprocent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femton procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — — — särskilda län.

2 mom. Av återstående — — — — — Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1927; skolande särskild fördelning av de under första halvåret 1927 infutna automobilskattemedel äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna, dock att därvid bidrag enligt 3 § 1 mom. a) icke skall utgå.

dels ock att, med ändring av Kungl. Maj:ts i 1927 års statsverksproposition framlagda förslag angående upptagande under sjätte huvudtiteln i riksstaten för budgetåret 1927—1928 av det ordinarie anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, i nämnda riksstat uppföra ifrågavarande ordinarie anslag sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet, förslagsanslag.....	kronor 4,250,000
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, förslagsanslag, att direkt utgå av automobilskattemedel.....	» 4,250,000.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet i ärendet.

I anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition har inom riksdagen väckts åtskilliga motioner.

Sålunda har i en inom första kammaren av herrar *H. Andersson* och *A. O. Frändén* väckt motion, nr 209, hemställt, att riksdagen måtte *dels* antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161)
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skola, 3 § i nedan angiven del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Av de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst väggkassan, utgår bidrag med tjugofem procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat väggkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — — — särskilda län.

2 mom. Av återstående — — — — — Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1927; skolande särskild fördelning av de under första halvåret 1927 influtna automobilskattemedel äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna, dock att därvid bidrag enligt 3 § 1 mom. a) icke skall utgå.

dels ock att, med ändring av Kungl. Maj:ts i 1927 års statsverksproposition framlagda förslag upptagande under sjätte huvudtiteln i riksstaten för budgetåret 1927—1928 av det ordinarie anslaget till vägunderhållet på landet, i nämnda riksstat uppföra ifrågasvarande ordinarie anslag sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet, förslagsanslag kronor 8,500,000.

Vidare har herr *O. Jeppsson m. fl.* i en inom andra kammaren väckt motion, nr 311, yrkat, att riksdagen, med bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 175, måtte besluta sådan ändring i 3 § i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel, att till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, bidrag utgår med trettiofem procent av distriktets verkliga kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår.

Slutligen har i en inom andra kammaren av herr *N. Månsson* i Erlandsro *m. fl.* väckt motion, nr 322, hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i proposition nr 175 framlagda förslag, i vad det avser bestridande med automobilskattemedel av det jämlikt väglagen utgående bidraget till vägunderhåll och vinterväghållning.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för ifrågavarande framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Såsom framgår av det vid statsverkspropositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden den 4 januari 1927 (Inkomsterna: Egentliga statsinkomster) har chefen för finansdepartementet vid anmälan inför Kungl. Maj:t av frågorna rörande finansplanen för statsregleringen jämte beräkning av statens inkomster för budgetåret 1927—1928 anfört, att beräkningen av automobilskattemedlen, vilka i staten för innevarande budgetåret 1926—1927 upptagits till 19 miljoner kronor, syntes kunna höjas till 24 miljoner. Till detta belopp borde då också sammanlagda beloppet av de två med ifrågavarande inkomstitel korresponderande utgiftsanslagen under sjätte huvudtiteln till städernas och landsbygdens vägväsende höjas. Efter erinran att automobilskattemedlen för närvarande utdelas helt till de väghållningsskyldiga såsom bidrag till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar, gator och broar, uttalade departementschefen vidare, att automobiltrafiken syntes för framtiden böra i skälig omfattning deltaga i statens utgifter för vägväsendet. I avbidan på slutförandet av en inom finansdepartementet igångsatt utredning i ämnet utgick departementschefen tillsvidare ifrån, att en omläggning skulle medföra en ökning i automobilskattemedlens avkastning av 4 miljoner kronor.

I anslutning till detta uttalande av chefen för finansdepartementet framställde chefen för kommunikationsdepartementet vid anmälan inför Kungl. Maj:t av frågorna om reglering av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel för budgetåret 1927—1928 de förslag rörande automobilskattemedlens fördelning m. m. (punkterna 11, 12 och 26 av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1927), som ovan nämnts.

Beträffande särskilt det under punkt 26 framställda förslaget anförde departementschefen följande:

»Enligt 9 § i lagen den 13 juni 1919 om ödebygdsvägar skall, sedan ödebygdsväg övertagits till allmänt underhåll, av statsmedel utgå — ut-

över det ordinarie underhållsbidrag av tre tiondelar av underhållskostnaden, som avses i 60 § väglagen — ett särskilt tilläggsbidrag med belopp motsvarande tre tiondelar av uppskattade kostnaden för vägens underhåll. I väghållningsdistrikt, där särskilda omständigheter äro för handen, må dock, enligt vad därom särskilt föreskrives, tilläggsbidraget kunna utgå med högre belopp intill sex tiondelar av nämnda kostnad. Vid dessa bestämmelsers tillkomst synes hava förutsatts, att omförmälda tilläggsbidrag skulle utgå antingen från nu förevarande anslag eller ock av särskilt för ändamålet anvisat anslag. Sådant särskilt anslag har emellertid ännu icke beviljats. Någon vägande erinran mot att berörda tilläggsbidrag — liksom det ordinarie statsbidraget till underhåll av ödebygdsvägar — lämpligen kan utgå från anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, kan jag ej finna. Jag får därför tillstyrka, att riksdagens medgivande härtill inhämtas. Då de tilläggsbidrag, som må komma att utbetalas under nästa budgetår, icke lära uppgå till något mera betydande belopp, erfordras icke någon höjning av förevarande anslag i anledning av ett dylikt medgivande.

Vad beträffar innehållet av de i 9 § i lagen om ödebygdsvägar förutsatta, men ännu ej utfärdade särskilda föreskrifterna angående villkoren för att tilläggsbidrag må kunna utgå med högre belopp än tre tiondelar av underhållskostnaden, torde vid bedömande av frågan om utgåendet av förhöjt tilläggsbidrag i främsta rummet hänsyn böra tagas till vederbörande väghållningsdistrikts ekonomiska ställning och den ökning i väghållningstungan, som ödebygdsvägs övertagande till allmänt underhåll innebär. Därest av riksdagen antages ett under utarbetning varande förslag till sådan ändring i lagen om ödebygdsvägar, att tidpunkten för ödebygdsvägs övertagande till allmänt underhåll flyttas från den nu bestämda, eller då vägen vunnit nödig stadga och fasthet, till ett tidigare stadium, nämligen så snart vägen blivit färdigställd, synes emellertid vid tilläggsbidrags utmätande även böra beaktas frågan, huruvida ödebygdsväg vid övertagandet motsvarar skäligen anspråk på stadga och fasthet. Är så icke förhållandet, bör väghållningsdistriktet genom förhöjt tilläggsbidrag få vederlag för den ökning i underhållskostnaden, som föranledes av vägens mindre goda beskaffenhet. Den närmare utformningen av berörda bestämmelser torde få ankomma på Kungl. Maj:t.

Genom den alltjämt stigande automobiltrafiken hava kostnaderna för väghållningen, i främsta rummet vägunderhållet, kraftigt stegrats. Följden härav har blivit ökade utgifter icke blott för de väghållningsskyldiga, som i första hand få vidkännas kostnadsökningen, utan jämväl för staten, i det att särskilt utgifterna för statsbidraget till vägunderhållet på landet, såsom jämväl av ovan angivna belastningssiffror framgår, häftigt stigit. I ersättning för denna kostnadsökning erhålla de väghållningsskyldiga numera av automobilskattemedel bidrag såväl till vägunderhållet den tid marken är bar som till vinterväghållningen, varjämte betydande belopp av automobilskattemedel

användas för att genom vägförbättringar nedbringa kostnaderna för vägunderhållet. Däremot har automobiltrafiken hittills icke lämnat något vederlag för den betydande höjning av statsverkets kostnader för statsbidrag till vägunderhållet på landet, som framkallats av nämnda trafik, utan har denna utgiftsökning fått bäras av samtliga skattdragare. Med hänsyn härtill torde det kunna ifrågasättas, huruvida icke automobiltrafiken bör i högre grad än hittills lämna bidrag till vägväsendet och därvid i skälig omfattning deltaga i statens utgifter för statsbidrag till vägunderhållet. Inom finansdepartementet pågår för närvarande utredning i förevarande avseende. I avbidan på denna utrednings resultat torde den del av ovan föreslagna anslagsbelopp, 8,500,000 kronor, som beräknas böra täckas med automobilskattemedel, förslagsvis upptagas till 4,000,000 kronor.»

På framställning av Kungl. Maj:t i proposition nr 170 beslöt 1925 års riksdag, att till väghållningsdistrikt, som medelst vägkassan övertagit underhållet, skulle utan föregående ansökan utgå av automobilskattemedel ett bidrag motsvarande 10 procent av distriktets verkliga kostnader för vägunderhåll, vinterväghållning och förvaltning, som ej avsåge byggande av väg, att bidraget skulle utgå av den efter utjämningsandelens avsättande förefintliga återstoden av landsbygdens andel i automobilskattemedlen, innan sagda återstod fördelades på länsfonder, samt att storleken av utjämningsandelen nedsattes från 20 till 15 procent av landsbygdens andel av skattemedlen. I enlighet härmed utfärdades den 28 maj 1926 ny förordning om fördelning av automobilskattemedel. Stadgande om det direkta väghållningsbidraget till vägdistriktet återfinnes i 3 § 1 mom. a) av förordningen. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1927 och hava erhållit tillämpning första gången vid verkställd fördelning av de under år 1926 influtna automobilskattemedlen. Dessa medel uppgå till i runt tal 21,600,000 kronor.

I propositionen nr 175 till innevarande års riksdag har nu Kungl. Maj:t framlagt förslag om höjande av det utav automobilskattemedel till väghållningsdistrikt utgående direkta väghållningsbidraget från 10 till 15 procent å kostnaden. Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av denna fråga har föredragande departementschefen yttrat följande:

»I annat sammanhang har jag underställt Kungl. Maj:ts prövning fråga om ändrade skattegrunder för väghållningsbesvärets utgörande på landet, varjämte det är min avsikt att inom den närmaste tiden anmäla förslag om sådan ändring i väglagen, att det ordinarie statsbidraget jämlikt nämnda lag må utgå jämväl å vinterväghållningskostnad. Jämsides med dessa åtgärder har emellertid till lättande för de väghållningsskyldiga av den genom automobiltrafiken ökade underhållskostnaden det direkta väghållningsbidraget syntts böra något höjas.

Jag har icke anledning att här närmare uppehålla mig vid de vägande skäl, som tala för ett direkt väghållningsbidrag av automobilskattemedel

till vägdistrikten, ej heller vid de grunder m. m., efter vilka ett dylikt bidrag bör utgå. I detta avseende tillåter jag mig hänvisa till innehållet i det tidigare åberopade, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt sakkunniga avgivna betänkandet jämte det av min företrädare i ämbetet i anslutning till detsamma gjorda uttalandet till det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 170 till 1926 års riksdag fogade statsrådsprotokollet. Vad angår bidragets storlek må emellertid erinras, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt de sakkunniga — vilka föreslagit att bidraget skulle utgå av landsbygdens utjämningsandel — såsom ett skäl för bidragets begränsande för det dåvarande till 10 procent anført, att ett dylikt bidrag på lämpligt sätt hölle sig inom utjämningsandelen av de för landsbygden avsedda automobilskattemedel, att Kungl. Maj:t, som väl frångick förslaget om bidragets utgående av utjämningsandelen, likväl ansett sig sakna anledning att föreslå ändring i bidragets storlek, samt att riksdagen — i anledning av motionsvis framförda yrkanden om höjande av bidraget såsom för lågt tillmätt för att tillnärmelsevis motsvara den betydande ökningen av väghållningsbördan — förklarar sig visserligen icke vilja fränkänna de anförda synpunkterna visst berättigande men ansett försiktigheten bjuda, att bidraget för det dåvarande icke sattes högre än Kungl. Maj:t föreslagit.

Uppenbarligen är det av vikt att i föreliggande avseende framgå med viss varsamhet. För bidraget bör icke få tagas i anspråk allt för stor del av landsbygdens andel i skattemedlen. Denna andel hade i förra årets statsverksproposition för budgetåret 1926—1927 beräknats till 15,200,000 kronor eller 3,200,000 kronor mera än för närmast föregående år. Under år 1926 har emellertid ökningen i automobilskattemedlen ytterligare fortgått, och landsbygdens andel i nämnda års medel uppgår till icke mindre än omkring 17,275,000 kronor. I årets statsverksproposition har motsvarande andel för budgetåret 1927—1928 beräknats till ett med ytterligare nära 2,000,000 kronor förhöjt belopp eller till 19,200,000 kronor. Inför denna ökning av automobilskattemedlen lär man — utan att åsidosätta tillgodoseendet av de ändamål, vartill medlen i första hand skola användas, och med fasthållande i övrigt av gällande principer för medlens användning — så till vida kunna tillmötesgå de gång efter annan framförda kraven på ytterligare lindring i underhållstungan, att det direkta väghållningsbidraget nu höjes från 10 till 15 procent av kostnaden. Höjningen, som förutsätter ändring i 3 § 1 mom. a) i förordningen om fördelning av automobilskattemedel, torde böra vinna tillämpning vid utdelandet av nästa års bidrag.

Efter samråd med mig kommer chefen för finansdepartementet att denna dag underställa Kungl. Maj:ts prövning förslag, att hälften av det jämlikt väglagen utgående statsbidraget till vägunderhåll och, vid bifall till det av mig förut berörda förslaget om viss ändring i väglagen, jämväl till vinterväghållning skall bestridas av automobilskattemedel. I enlighet

härmed och då det enligt väglagen utgående statsbidraget belöper sig till 30 procent av väghållningsdistriktens underhållskostnad skulle även för statsverkets del en anpart motsvarande 15 procent av distriktens kostnad komma att täckas av sådana medel. Stadgande härom torde böra inflyta i 1 § i förordningen om fördelning av automobilskattemedel. I anslutning härtill torde vidare det i budgetförslaget under sjätte huvudtiteln till 8.5 miljoner kronor upptagna förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, med viss jämkning av vad jag därutinnan tidigare ifrågasatt, böra upptagas sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet, *förslagsanslag*..... kronor 4,250,000
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, *förslagsanslag*, att direkt utgå av automobilskattemedel » 4,250,000.

För möjliggörande av en snabbare fördelning av automobilskattemedlen, varom från flera håll önskemål framkommit, torde fördelningen lämpligen böra framdeles avse de under visst budgetår i stället för såsom för närvarande under visst kalenderår influtna medlen; fördelningen skulle då kunna ske redan på hösten före det år, arbetsföretagen i allmänhet igångsättas. Övergången till en dylik omläggning synes kunna så genomföras, att en särskild fördelning verkställes under instundande höst, avseende de under första halvåret influtna medlen. Vid denna extra fördelning skulle för första gången tagas i anspråk medel för täckande av hälften av statsbidraget enligt väglagen, beräknat å 1926 års underhållskostnad och redovisat i 1927/8 års budget. Däremot skulle givetvis vid denna fördelning icke ifrågakomma något bidrag jämlikt 3 § 1 mom. a) i förordningen om fördelning av automobilskattemedel, då ju sådant bidrag för året redan utbetalts till väghållningsdistrikten. Omläggningen betingar viss jämkning i 1 § i berörda förordning.

Vidare torde för vinnande av den erforderliga enhetligheten beträffande nämnda båda underhållsbidrag böra vidtagas den ändringen i 3 § 1 mom. a) ifrågavarande förordning, att däri omförmält bidrag, liksom statsbidraget enligt väglagen i motsvarande fall, beräknas å verkliga kostnaden under året närmast före det fördelningen äger rum; därmed vinnes jämväl den fördelen, att redan 1928 års bidrag kunna beräknas å kostnader, för vilka på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper ligga till grund.»

*Utskottets
yttrande.*

Vad först angår förslaget om att av det till bestridande av ordinarie väghållningsbidraget erforderliga anslaget å 8,500,000 kronor halva beloppet eller alltså 4,250,000 kronor skulle utgå av automobilskattemedel är, såsom departementschefen ock framhållit, att märka, hurusom vägunderhållet genom automobiltrafiken häftigt stegrats. I motsvarande utsträckning hava också statens utgifter för bestridande av den å staten belöpande anparten av dessa utgifter växt. Ej heller bör förbises den nedgång i inkomsterna från statens järnvägar, som automobiltrafiken i alltmera kännbar grad visat sig medföra; vissa merutgifter för säkerhetsanordningar, vägkorsningar m. m.

tillskyndas också statens järnvägar på grund av automobiltrafiken. Under sådana förhållanden torde få anses skäligt, att täckning för dessa statens kostnader till en viss del beredes från automobilskattemedlen och utskottet har för sin del intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Likaledes anser sig utskottet kunna tillstyrka propositionens förslag om att det från automobilskattemedel utgående extra bidraget till vägunderhållet inom väghållningsdistrikt, vilkas samtliga vägar övertagits till underhåll av vägkassa, höjes från nuvarande 10 procent till 15 procent. Mot den ytterligare ökning av detta bidrag, varom i vissa motioner framställts yrkande, måste däremot utskottet ställa sig avvisande. Utskottet vill i detta avseende erinra om vikten av att ifrågavarande underhållsbidrag icke må alltför mycket komma att inkräkta på möjligheterna att från automobilskattemedlen bereda anslag till erforderliga förbättringsarbeten; allmänt torde erkännas, att dylika arbetens utförande mångenstädes utgör en nödvändig förutsättning för ett rationellt och ekonomiskt vägunderhåll.

I vissa motioner har yrkats, att ifrågavarande särskilda bidrag till vägunderhållet måtte få utgå jämväl till distrikt, där vägkassan blott delvis övertagit nämnda underhåll. I avseende härå vill utskottet allenast erinra, hurusom vissa i liknande syfte vid 1926 års riksdag väckta motioner icke vunno riksdagens bifall samt att enligt gällande bestämmelser bidrag från automobilskattemedel till underhåll av här avsedda vägar kan efter särskild framställning beviljas för fall att underhållet är på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvärat.

Såsom i en av J. B. Johansson i Fredrikslund i ämnet väckt motion (I: 50) erinras, hava 1926 års statsrevisorer i sin till innevarande års riksdag avgivna berättelse ansett sig böra fästa uppmärksamheten på, att med den inträdda starka stegringen av automobilskattemedlen den andel av dessa medel, som Kungl. Maj:t äger använda för forskningsändamål m. m., i motsvarande grad höjts, i viss mån utöver vad som tidigare förutsetts. I anslutning härtill har motionären yrkat, att nuvarande procentsatsen skulle sänkas till *en tredjedels* procent, varjämte därutöver föreslagits viss annan ändring av nuvarande författningsbestämmelse i ämnet.

Under hänvisning till den sålunda av statsrevisorerna verkställda utredningen får utskottet tillstyrka, att ifrågavarande procentsats sättes till en halv procent.

Utskottet vill därjämte förutsätta, att Kungl. Maj:t i samband med det förslag till beräkning och disposition av automobilskattemedlen, som årligen förelägges riksdagen, lämnar redogörelse för i vilken utsträckning och för vilka särskilda ändamål anslag från automobilskattemedel under sistförflutet kalenderår med stöd av ifrågavarande bestämmelse anvisats för forsknings- och undersökningsarbeten.

Med förmälan att utskottet icke haft någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande sådan ändring av 1 § av gällande förordning, att fördelningen av automobilskattemedlen må avse de under visst budgetår i stället för kalenderår influerna medlen, liksom ej heller mot den föreslagna ändringen

i 3 § 1 mom. a) rörande den kostnad, å vilken underhållsbidraget må beräknas, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts framställda förslag och herr Johanssons i Fredrikslund ovanberörda motion I:50 samt med avslag å de av herrar Johansson i Friggeråker och E. Svensson, Gabrielsson m. fl., Wohlin m. fl., N. Anton Nilsson och Jönsson samt H. Andersson och Frändén inom första kammaren väckta motionerna (49, 51, 135, 136 och 209) och de av herrar Johanson i Hallagården m. fl., Månsson i Erlandsro m. fl., Anderson i Storegården m. fl., Bergström i Bäckland samt Jeppsson m. fl. inom andra kammaren väckta motionerna (83, 84, 212, 216, 219, 311 och 322)

a) till förbättring och underhåll av städernas för automobiltrafiken viktiga gator och vägar för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,800,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

b) till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar och broar å landsbygden m. m. för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,200,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

c) 1) i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppföra ordinarie anslaget till vägunderhållet på landet sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>	kronor 4,250,000
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	» 4,250,000.

2) medgiva, att från förevarande anslag må utgå tilläggsbidrag, som avses i 9 § i lagen den 13 juni 1919 om ödebygdsvägar;

d) för sin del godkänna bifogade förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Stockholm den 27 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar A. C. Lindblad, A. F. Vennersten, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, O. Bergqvist, E. A. Hallin, C. I. Asplund, P. A. Bergström, C. A. Carlsson i Gävle, C. Johansson i Hälsingborg, J. B. Johansson i Fredrikslund och G. Kobb;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, O. Olsson i Kullenbergstorp, P. M. Olsson i Blådinge, E. Kristensson i Göteborg, B. F. son Holmgren, O. Nilsson i Örebro, S. Persson i Fritorp, E. Andersson i Prästbol, J. Olofsson i Digernäs, O. Andersson i Hör, P. C. Jonsson och C. A. Anderson i Storegården.

Reservationer:

1) *Beträffande frågan om automobilskattemedlens användande för allmänna vägunderhållsanslaget:*

av herrar Nilsson i Gränebo, Johansson i Fredrikslund, Olsson i Kullenbergstorp, Olsson i Blädinge, Persson i Fritorp och Anderson i Storegården, vilka ansett, att utskottets yttrande i denna del bort hava följande lydelse:

»Vad först angår Kungl. Maj:ts förslag att från det till beredande av ordinarie väghållningsbidraget erforderliga anslaget å 8,500,000 kronor halva beloppet skulle utgå av automobilskattemedel, vill utskottet framhålla det betänkliga i att på detta sätt genom särbeskattning bereda täckning för en ordinarie statsutgift, och utskottet måste för sin del ställa sig avvisande mot detta Kungl. Maj:ts förslag.»;

samt att utskottet bort hemställa *dels* under mom. c) 1), att riksdagen måtte höja det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till vägunderhållet på landet*, nu 5,500,000 kronor, med 3,000,000 kronor till 8,500,000 kronor,

dels och att § 1 i det under mom. d) omförmälda förslaget till förordning i ämnet skulle erhålla följande lydelse:

1 §.

Av de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar;

2) *Beträffande frågan om procentsatsen för det från automobilskattemedlen utgående bidraget till vägunderhåll:*

av herrar Vennersten, Nilsson i Gränebo, Hallin, Johansson i Fredrikslund, Olsson i Kullenbergstorp, Olsson i Blädinge, Holmgren, Persson i Fritorp, Olofsson i Digernäs och Anderson i Storegården, vilka ansett, att utskottets yttrande i denna del bort hava följande lydelse:

»Beträffande därefter frågan om höjning av det från automobilskattemedel utgående bidraget till vägunderhåll vill utskottet erinra om de förslag, som motionsvis framkommit rörande ytterligare ökning av detta bidrag utöver av Kungl. Maj:t föreslagna 15 procent. Med hänsyn till den stora börda, som vägunderhållet för närvarande utgör för de vägunderhållningsskyldiga, föreligger enligt utskottets mening goda skäl för en dylik ytterligare höjning. För att emellertid icke i alltför hög grad inkräkta på de övriga ändamål — vägförbättringar m. m. — som automobilskattemedlen avse att tillgodose, har utskottet ansett sig böra stanna vid en höjning till 20 procent.»;

samt att förty § 3 mom. 1 a) i det under mom. d) av utskottets hem-

ställan omförmälda förslaget till förordning i ämnet borde i den del, varom nu är fråga, hava följande lydelse.

§ 3.

1 mom. — — —

a) Till — — — med två tiondelar av distriktets — — — — —

3) *Beträffande frågan om väghållningsdistriktets övertagande av samtliga vägar i distriktet till underhåll såsom villkor för bidrag från automobilskattemedlen:* av herrar *Vennersten, Nilsson* i Gränebo, *Asplund, Johansson* i Fredrikslund, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Olsson* i Blådinge, *Holmgren* och *Anderson* i Storegården, vilka ansett, att utskottets yttrande i denna del bort hava följande lydelse:

»För närvarande uppställs såsom villkor för att ifrågavarande extra bidrag till vägunderhållet skall utgå, att *samtliga* vägar inom distriktet övertagits till underhåll av väggkassan. Såsom tidigare av vissa länsstyrelser framhållits, torde dock skäl saknas att från bidrags åtnjutande utestänga väghållningsdistrikt, vilka exempelvis övertagit allenast genomlöpande större stråkvägar. Det torde få anses rättvist, att dylika väghållningsdistrikt erhålla motsvarande hjälp med underhållet av dessa vägar. För att detta skall kunna ske, torde emellertid föreskrift böra utfärdas om skyldighet för vägdistrikt att hava räkenskaperna så förda, att härav framgår, huru stor del av distrikts väghållningskostnader, som belöper å till underhåll av väggkassa övertagna vägsträckor. *Beträffande distrikt, som endast delvis övertagit underhållet, torde ock rätten till bidrag böra begränsas att avse vägunderhåll och vinterväghållning men icke förvaltningskostnad.*»;

samt att förty § 3 mom. 1 a) i det under mom. d) av utskottets hemställan omförmälda förslaget till förordning i ämnet borde i den del, varom nu är fråga, hava följande lydelse:

»§ 3.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars vägar helt eller delvis övertagits till underhåll medelst väggkassan, utgår bidrag med — — — av distriktets verkliga kostnad under nästföregående kalenderår för vägunderhåll och vinterväghållning å sålunda övertagna vägar. Hava distriktets samtliga vägar övertagits, må i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg. Sådant bidrag utgår dock icke, med mindre vägunderhållet hela nästföregående kalenderår ålegat väggkassan.

Till grund för beräkandet av ovan berörda verkliga kostnad skola läggas på föreskrivet sätt förda och granskade räkenskaper. *Beträffande väghållningsdistrikt, som endast delvis övertagit distriktets vägar till underhåll av väggkassan, skola räkenskaperna vara så förda, att härav framgår huru stor del av distriktets kostnader för vägunderhåll, som belöper å till underhåll av väggkassan övertagna vägsträckor, ävensom för vinterväghållning.*»;

Bil.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 (nr 161)
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 1 och 3 §§ i förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skola, 3 § i nedan angivna del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

Av de under visst budgetår jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola, sedan med nämnda medel bestritts hälften av de enligt gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femton procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — — — särskilda län.

2 mom. Av återstående femton procent må ett belopp, motsvarande högst en halv procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågakvarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1927; skolande särskild fördelning av de under första halvåret 1927 influtna automobilskattemedel äga rum i enlighet med de nya bestämmelserna, dock att därvid bidrag enligt 3 § 1 mom. a) icke skall utgå.